

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

's-GRAVENHAGE

A) 351.88(4):326
Des. int. and land
cc.: alle Ministers.

141122
26-4-61 A
MP
FT
A

D:351.88(495)188

MR. 28 april 1961/3. ✓
Besproken en afgedaan

Zijner Excellentie
de Minister-President,
Voorzitter van de Raad
van Ministers,
te
's-Gravenhage.

Directie/~~Afdeling~~ x Integratie Europa

Datum: 25 april 1961

Onderwerp: Associatie EEG - Griekenland.

Kenmerk: DIE - 57745

TER BEHANDELING IN DE MINISTERRAAD VAN 28 APRIL.

Onlangs heeft de vertegenwoordiger van de Europese Commissie, de heer Rey, de uiteindelijke tekst geparafeerd van de associatie-overeenkomst tussen de EEG en Griekenland. Deze tekst omvat 76 artikelen, 4 bijlagen, 19 protocollen en 2 intentieverklaringen.

Van Nederlandse zijde bestaan tegen de thans voorgelegde overeenkomst verschillende zeer belangrijke bezwaren. Deze bezwaren zijn het gevolg van het feit, dat de Commissie op een aantal punten thans regelingen heeft aanvaard, welke hetzij principiëel, hetzij in belangrijke mate afwijken van het mandaat dat haar met betrekking tot de onderhandelingen eind december zeer uitdrukkelijk door de Raad van Ministers is gegeven. Als zodanig betreft het hier dus inderdaad nieuwe elementen ten aanzien waarvan de Regering zich dient te beraden of zij uiteindelijk aanvaardbaar zijn dan wel of de Regering terzake wijziging van de huidige tekst moet vragen.

De onderhavige associatie-overeenkomst is mede van bijzonder groot belang, omdat als zeker mag worden aangenomen, dat deze overeenkomst in verschillende hoofdsteden van derde landen nauwkeurig zal worden bestudeerd en als een voorbeeld en precedent zal worden beschouwd voor een aanvraag om associatie van deze landen. Gebleken is dat, behalve Turkije en Israël, ook Spanje en Oostenrijk serieuze belangstelling voor een soortgelijk associatie-akkoord hebben. Voorts bleek, dat onlangs ook van de zijde van Tunesië gedacht wordt aan een associatie met de EEG, analoog aan die welke met Griekenland zal worden gesloten.

- Ik -

*Ik ben hierbij
fervent en steun
in met de instelling
Ik heb besloten om
Homan (Brussel) te
vragen, die bij hem
de besloten te zijn de
Commissie maar was
op uit te geven
De 25/4*

Ik moge U hiernevens een nota doen toekomen, opgesteld na overleg in de Coördinatie Commissie voor de Europese Integratie- en Associatieproblemen, met voorstellen omtrent de door Nederland in te nemen houding op de Raadszitting van de EEG op 2 en 3 mei a.s., mede in het licht van de resultaten van het ambtelijk vooroverleg in het Comité Spécial, hetwelk de vorige week te Brussel plaatsvond. Ik moge U verzoeken mij te machtigen conform de slotconclusies van deze nota op te treden in de komende Raadszitting.

Spoedshalve heb ik copie van deze brief alsmede van de bijlage rechtstreeks aan de leden van de Ministerraad toegezonden.

DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,

NOTA INZAKE DE GRIEKSE ASSOCIATIE.I INLEIDING

Het op 30 maart jl. te Brussel gearafeerde akkoord inzake de associatie van Griekenland met de Europese Economische Gemeenschap is een uitvoerig en gecompliceerd document geworden. Het akkoord bevat 76 artikelen, 4 bijlagen, 19 protocollen en 2 intentieverklaringen. Het akkoord is daarom zo uitvoerig en gecompliceerd geworden, omdat enerzijds getracht is zoveel mogelijk de constructie van het EEG-verdrag te volgen, terwijl aan de andere kant tegemoet is gekomen aan de Griekse eis om tal van uitzonderingsposities te verkrijgen^{x)}. De omvang van het akkoord is dientengevolge omgekeerd evenredig geworden aan de kwalitatieve inhoud. Het akkoord vertoont daardoor meer karaktertrekken van een hulpverleningstractaat dan van een waarachtige associatie-overeenkomst. Het hulpverleningselement wordt met name sterk in de preambule geaccentueerd. De Verdragsluitende Partijen zijn besloten "à réduire l'écart entre l'économie de la Grèce et celle des Etats membres de la Communauté".

De opzet van het akkoord is nog steeds de oorspronkelijke, namelijk een douane-unie. Gestreefd wordt naar de totstandkoming ervan in een periode van 12 à 22 jaar. Voorts zijn bepalingen opgenomen omtrent het beleid inzake vestiging, dienstenverkeer, vervoer, kapitaalverkeer, mededinging enz. Een korte schets van het akkoord moge hieronder sub II volgen.

Met betrekking tot een aantal belangrijke punten wordt in de thans gearafeerde tekst echter een redactie opgenomen, welke bepaald afwijkt van de destijds door het Comité Spécial uitdrukkelijk gestelde desiderata, welke bovendien waren gefiatteerd door de Raad. Ook zijn aan het akkoord enkele nieuwigheden toegevoegd, die aanleiding geven tot ernstige bedenkingen. Voor een opsomming van deze afwijkingen en nieuwigheden zij verwezen naar punt III van deze nota.

Het akkoord zal op 2 en 3 mei a.s. ter sprake komen in de Raad van Ministers der EEG.

De principiële vraag, die alsdan beantwoord zal moeten worden, is of het ontwerp-akkoord als zodanig door de Raad zal dienen te worden aanvaard of dat de Commissie - gezien de fundamentele bezwaren welke op een aantal punten tegen het akkoord bestaan - opdracht zal moeten worden gegeven de onderhandelingen met de Grieken te heropenen, teneinde voor deze punten, welke uiteraard nauwkeurig zouden moeten worden omschreven, een meer bevredigende regeling te verkrijgen.

De politieke repercussies, welke een opdracht tot heronderhandeling zou uitlokken, zijn in hun nadelige gevolgen niet te onderschatten, zowel aan de kant van de Commissie, die namens de Gemeenschap de onderhandelingen voerde, als aan de kant van de

x) Zie voor opsomming van de Griekse uitzonderingsposities bijlage A.

Griekse Regering. Daar staat tegenover, dat de Commissie op enkele essentiële punten duidelijk van de aan haar gegeven opdracht is afgeweken. De Commissie beroept zich er thans op, dat de onderhandelingen, die zich reeds meer dan een jaar voortsleepten, niet veel langer konden worden voortgezet. Reeds tijdens de politieke consultaties te Parijs op 31 oktober 1960 spraken de Ministers van Buitenlandse Zaken der Lid-Staten de wens uit, dat de onderhandelingen spoedig zouden worden besloten. Naar het oordeel der Commissie was derhalve een compromis-oplossing onvermijdelijk. Daarbij wordt evenwel vergeten, dat er geenszins sprake is van een compromis, aangezien tegenover de algehele of gedeeltelijke inwilliging van alle Griekse wensen op de na Kerstmis nog openstaande punten geen enkele wezenlijke concessie van Griekse zijde staat. De Commissie geeft dan ook toe, dat de Grieken in de slotfase krachtig hebben gespeculeerd op de politieke noodzaak voor de Gemeenschap om tot een afsluiting van de onderhandelingen te geraken.

Tijdens het één dezer dagen te Brussel op ambtelijk niveau gevoerde overleg is gebleken, dat niet alleen van Nederlandse zijde grondige bezwaren tegen het thans gearafeerde akkoord bestaan. Ook bij de overige Lid-Staten leven ernstige bedenkingen. Uiteraard is de kritiek der verschillende Lid-Staten niet steeds op dezelfde punten gericht, hetgeen een gemeenschappelijke stellingname niet vergemakkelijkt.

II. KORTE SCHETS VAN HET AKKOORD.

Het akkoord wordt gepresenteerd als een douane-unie, waarvan de totstandkoming in grote lijnen zal zijn geïnspireerd op de modaliteiten en het rythme van het Verdrag van Rome. Derhalve is voorzien, dat Griekenland zijn tarieven ten opzichte van de Gemeenschap zal afbreken in een overgangsperiode van 12 jaar. Griekenland is evenwel slechts bereid om voor + 65% van zijn industriële invoer uit de Gemeenschap een douane-unie binnen 12 jaar tot stand te brengen. Voor de resterende + 35% zal voor Griekenland een overgangsperiode van 22 jaar van toepassing zijn. De aanpassing van het Griekse tarief aan het gemeenschappelijk buitentarief zal eveneens - al naar gelang van de produkten - in 12 respectievelijk 22 jaar plaatsvinden.

De Gemeenschap heeft zich bereid verklaard om de maatregelen, welke volgens het EEG-verdrag tussen de Lid-Staten onderling worden genomen met betrekking tot de interne afbraak van tarieven, tevens ten aanzien van Griekenland toe te passen, zodat Griekenland aan het einde van de overgangsperiode van het EEG-verdrag een volledig vrije toegang tot de EEG-markt zal hebben.

Wat de opheffing van de kwantitatieve beperkingen betreft zal eerst door Griekenland een "standstill" worden ingevoerd; daarna zullen de contingenten worden verruimd zodat aan het einde van de verlengde overgangsperiode (22 jaar) al deze beperkingen aan Griekse zijde zullen zijn opgeheven (van de zijde van de Gemeenschap zal men de voor de Zes geldende regeling tot Griekenland uitbreiden). De Lid-Staten van de Gemeenschap zullen ten aanzien van Griekenland tot consolidatie van de liberalisatielijsten overgaan, die zij onderling reeds hebben geconsolideerd; Griekenland zal van zijn kant tegenover de Gemeenschap een zeker percentage van zijn handel met de Zes consolideren; dit percentage, dat bij de inwerkingtreding van de overeenkomst op 60% is vastgesteld, zal in de vijf volgende jaren tot 75% worden opgevoerd.

Voor de landbouwprodukten geldt een bijzondere regeling, die met name inhoudt:

1. Het beginsel van harmonisatie van het landbouwbeleid van Griekenland en van de Gemeenschap;
2. Vooruitlopende op deze harmonisatie zullen voor een aantal landbouwprodukten, die voornamelijk voor de Griekse uitvoer van belang zijn, de handelsbelemmeringen in 12 jaar worden afgebroken;
3. Ter ontwikkeling van de uitvoer van de twee voornaamste Griekse landbouwprodukten, namelijk tabak en rozijnen, worden door de Gemeenschap bijzondere voordelen verleend, welke hoofdzakelijk bestaan in een versnelde afbraak van de douanerechten en een versnelde aanpassing aan het buitentarief van de EEG;

4. Bijzondere bepalingen gelden voor de invoer in Griekenland ten voordele van sommige uit de Gemeenschap afkomstige landbouwprodukten (afbraak der rechten in 22 jaar).
5. Voor de overige landbouwprodukten zijn Griekenland noch de EEG verplicht tegenover elkaar maatregelen te nemen, zolang de harmonisatie van het landbouwbeleid niet is tot stand gekomen en op voorwaarde dat de associatiepartner niet slechter behandeld wordt dan derde landen.

Het bovenstaande duidt er reeds op, dat de Gemeenschap bij de formulering der Griekse verplichtingen in grote mate rekening heeft gehouden met de onderontwikkelde structuur van het land. Zulks komt evenwel nog meer tot uiting in de lange reeks uitzonderingsmogelijkheden ten gunste van Griekenland op de algemene verplichtingen zoals hierboven geschetst; voorts in de verstrekking van een waarlijk niet geringe financiële hulp (leningen met rentesubsidies), waartoe de EEG zich bereid heeft verklaard (\$ 125 mln.).

De ontwerp-associatieovereenkomst is niet tot een douane-unie beperkt. Naar het voorbeeld van het Verdrag van Rome en met inachtneming van de behoeften en mogelijkheden van Griekenland zijn bepalingen opgenomen betreffende:

- het vrije verkeer van personen, diensten en kapitaal;
- het vervoer;
- de mededinging, het belastingwezen en de aanpassing van de wetgevingen;
- het economisch beleid.

Voor de meeste van deze bepalingen heeft men uitdrukkelijk naar de in het Verdrag van Rome neergelegde beginselen of regels verwezen, terwijl men het aan het associatie-orgaan heeft overgelaten om de voorwaarden en de wijze van uitvoering vast te stellen.

Het artikel over de handelspolitiek voorziet in een coördinatie der handelspolitiek gedurende de overgangperiode van 12 jaar. Nadien zal deze coördinatie worden versterkt teneinde te geraken tot een handelspolitiek "fondée sur des principes uniformes".

In de slotbepalingen van de ontwerp-overeenkomst is een vrijwaringsclausule opgenomen, waarbij artikel 226 van het Verdrag van Rome van toepassing wordt verklaard.

Voor de goede werking van deze associatie-overeenkomst werd het wenselijk geacht een Raad van Associatie in te stellen, samengesteld uit leden van de Griekse Regering enerzijds en uit leden van de regeringen der Lid-Staten, van de Raad van Ministers en van de EEG-Commissie anderzijds; beide partijen beschikken in dit orgaan, dat beslissingsbevoegdheid heeft en eveneens aanbevelingen kan doen, over één stem.

Geschillen, die als gevolg van het in gebreke blijven van een der partijen zouden ontstaan, worden eveneens bij deze Raad van Associatie aanhangig gemaakt; deze kan het geschil voorleggen aan een bestaande instantie, zoals het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen; gebeurt dit niet dan wordt een scheidsrechterlijke procedure gevolgd. Daarbij benoemt elke partij een scheidsrechter welke vervolgens gezamenlijk een derde scheidsrechter aanwijzen. Gedurende de eerste vijf jaren van uitvoering van het associatieakkoord zal evenwel de president van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen als derde scheidsrechter optreden.

III. AFWIJKINGEN EN NIEUWIGHEDEN.

Hieronder volgt de hierboven sub I bedoelde opsomming van die punten, waarbij is afgeweken van de destijds in het Comité Spécial gemaakte afspraken, en van de punten die als nova aan het akkoord zijn toegevoegd.

1. Zoals hierboven reeds vermeld, wordt het hulpverleningskarakter van het akkoord sterk geaccentueerd in de preambule, alwaar gestipuleerd wordt dat de Verdragssluitende Partijen besloten zijn om door middel van de associatie het verschil tussen de economieën van Griekenland enerzijds en van de Lid-Staten der Gemeenschap anderzijds te verminderen. Als één van de middelen om dit doel te bereiken wordt in artikel 2 van het akkoord opgesomd de beschikbaarstelling van financiële hulp ten behoeve van de Griekse economie in het kader van het desbetreffende protocol.

Tegen een zodanige accentuering van het hulpverleningselement moet als bezwaar worden ingebracht, dat/de Gemeenschap op deze wijze voor onbepaalde tijdsduur zich verplicht om Griekenland in de opbouw van haar economie bij te staan en daartoe de nodige financiële offers te brengen. Dit bezwaar zou worden ondervangen, indien - zoals oorspronkelijk de bedoeling was - het hulpverleningselement uitsluitend zou worden ondergebracht in een financieel protocol met een beperkte tijdsduur en dus niet in het akkoord zelf.

Voorts zij in dit verband opgemerkt, dat bij de toekenning aan Griekenland van leningen ten bedrage van \$ 125 miljoen, generlei verband wordt gelegd tussen de aan Griekenland te verlenen financiële bijstand en een regeling van de vooroorlogse schulden van Griekenland. Volstaan is met een brief, getekend door één der onderhandelaars der Commissie en gericht aan de voorzitter der Griekse onderhandelingsdelegatie, waarin wordt gewezen op het grote belang, dat de Gemeenschap hecht aan een regeling der vooroorlogse schulden, zonder dat duidelijke konsekwenties worden verbonden aan een op dit punt in gebreke blijven van Griekse zijde (zie bijlage B).

gesuggereerd
wordt dat

Tijdens hogerbedoeld ambtelijk overleg is gebleken, dat ook bij andere Lid-Staten bezwaren bestaan tegen de thans getroffen regeling. De wenselijkheid werd bepleit om in het financiële protocol te bepalen, dat het bedrag van \$ 125 miljoen slechts in principe gedurende een periode van vijf jaar kan worden aangewend. De toevoeging van de woorden "in principe" - zoals oorspronkelijk ook bedoeld - zou de Gemeenschap ten opzichte van Griekenland een zeker drukmiddel verschaffen.

Voorts werden ernstige bezwaren aangevoerd tegen de vierde alinea van de in bijlage B opgenomen brief van de heer Seeliger, waaruit immers een zekere bereidheid van de zijde der Gemeenschap valt te lezen om Griekenland na de periode van vijf jaar toegang tot de Investeringsbank te verschaffen, en waaruit met name niet blijkt dat reeds binnen twee jaar wezenlijke voortgang met de schuldenregeling moet zijn gemaakt, zoals van Nederlandse zijde bij herhaling met kracht bepleit. Derhalve is aangedrongen op intrekking van deze passage.

2. In het landbouwhoofdstuk zijn de Nederlandse amendementen, die ten doel hadden dat de harmonisatie van het landbouwbeleid evenwichtig tot stand zou komen - derhalve zowel voor produkten die uitsluiten Griekenland interesseren als voor produkten die exportbelangen van de landen der Gemeenschap vertegenwoordigen -, niet door de Commissie overgenomen, ofschoon deze Nederlandse amendementen de ondubbelzinnige steun hebben verkregen van de overige Lid-Staten. In het Comité Spécial spraken alle delegaties zich uit voor herstel van de uitdrukking "et équilibrée" in het artikel over de landbouwharmonisatie (art.33) en van "un ou plusieurs produits" op diverse plaatsen in art. 35 en 36.
3. Artikel 68 bevat de algemene ontsnappingsclausule. De tekst hiervan is geheel afwijkend van datgene wat, na uitvoerige beraadslagingen, unaniem als mandaat door de Raad is opgedragen aan de Commissie. De oorspronkelijke gedachte van de EEG was dat, gezien de zeer grote vrijheid van handelen welke Griekenland behoudt en de zeer duidelijke verplichtingen welke anderzijds de EEG heeft, de EEG een algemene ontsnappingsclausule moet hebben welke haar het recht geeft, bij moeilijkheden in een bepaalde sector, maatregelen te nemen tegen de invoer uit Griekenland. Hier zou dus sprake zijn van analogie met artikel 226 van de EEG. Een beroep op deze ontsnappingsclausule zou gedurende de overgangsperiode van de EEG slechts door de Lid-Staten kunnen geschieden; nadien zou het steeds een communautair beroep zijn, gezien de bepalingen van het EEG-verdrag. De Grieken hebben tegen dit laatste steeds sterk bezwaren gemaakt.

In de huidige redactie is van de oorspronkelijke wens van de Raad vrijwel niets terug te vinden. Gedurende de overgangperiode van de EEG kan een Lid-Staat in geval van moeilijkheden als in artikel 226 bedoeld verzoeken om vrijwaringsmaatregelen te mogen nemen, welke dan - en dit is het enige dat in artikel 68 staat - ook tegenover Griekenland kunnen gelden. Eventueel zou men er zelfs uit kunnen lezen dat een Lid-Staat aan de Commissie machtiging kan vragen voor een ontsnappingsclausule uitsluitend gericht tegen Griekenland. Dit betekent dat, waar Griekenland vrij is een beroep op deze ontsnappingsclausule te doen, de Lid-Staten dit niet zijn en toestemming van de Commissie nodig hebben.

Nog ernstiger is, dat na de EEG overgangperiode de Gemeenschap als zodanig geen recht meer heeft op toepassing van een zodanige ontsnappingsclausule tenzij de Raad van Associatie hiertoe zou besluiten. Dit betekent dat Griekenland zulks kan blokkeren. Hetzelfde geldt weliswaar ook omgekeerd, maar aan Griekenland zijn zoveel uitzonderingsposities toegekend dat Griekenland bedoelde ontsnappingsmogelijkheid veel gemakkelijker kan ontberen en derhalve allerminst van een evenwicht kan worden gesproken.

Tijdens het Brusselse overleg is niet gebleken, dat de overige Lid-Staten de Nederlandse bezwaren tegen artikel 68 volledig steunen. Men beschouwde het als een politieke aangelegenheid, die door de Raad van Ministers dient te worden beslist.

4. In artikel 60, lid 1, valt in het ontwerp-akkoord een wezenlijke verandering op te merken, doordat aan het slot van de eerste alinea - deze alinea handelt over de maatregelen, welke de Raad van Associatie kan aanbevelen om Griekenland in staat te stellen aan betalingsbalansmoeilijkheden het hoofd te bieden - de woorden "de part et d'autre" zijn ingevoegd. Het Comité Spécial had artikel 60 aldus geconstrueerd, dat een Griekse betalingsbalanstekort een zaak voor Griekenland zou zijn en dat betalingsbalansproblemen voor ieder der EEG-landen een probleem voor de Gemeenschap zou zijn (conform artikel 108 van het Verdrag van Rome). Door de invoeging van de woorden "de part et d'autre" in lid 1 van artikel 60 ontstaat de situatie, dat Griekse betalingsbalansmoeilijkheden ook een probleem voor de EEG wordt en dat de Raad van Associatie ook maatregelen kan aanbevelen, die de EEG-landen moeten nemen, ter ondervanging van Griekse betalingsbalansmoeilijkheden. De Nederlandse vrees, dat bedoelde invoeging aanleiding kan geven tot verplichtingen voor de Gemeenschap, werd tijdens meergenoemd Brussels overleg niet door de delegaties der overige Lid-Staten gedeeld. Zulks bleek althans niet.
5. In één der protocollen wordt aan Griekenland een veto-recht toegekend op wijzigingen in de buitenrechten van de Gemeenschap op een vijftal produkten, waaronder tabak. Dit veto-recht was oorspronkelijk beperkt tot de eerste twee etappes van het EEG-verdrag, aangezien slechts gedurende die periode met unanimiteit moet worden beslist. In het geparafeerde ontwerp-akkoord wordt het vetorecht aan Griekenland echter toegekend tot aan het einde van de overgangperiode van het associatieakkoord (12-jarige periode), hetgeen dus impliceert, dat

Griekenland nog een vetorecht zal hebben gedurende een aantal jaren waarin de Lid-Staten zelf een dergelijk vetorecht niet meer hebben (meerderheidsbeslissing na tweede etappe). Ook deze nieuwigheid vormt een ernstige inbreuk op de afspraken, welke zijn gemaakt in het Comité Spécial en in de Raad van Ministers. Ook van Belgische en Luxemburgse zijde bestaat hiertegen ernstig bezwaar.

In een ander protocol, handelende over de versnelde afbraak van de binnenrechten op tabak (50% verlaging bij de inwerkingtreding van het akkoord en volledige afschaffing per 31 december 1967) en over de versnelde aanpassing van de nationale tarieven aan het gemeenschappelijk buitentarief (eerste aanpassing bij de inwerkingtreding van het akkoord en volledige toepassing eveneens per 31 december 1967), zijn tevens bepalingen opgenomen, welke ten doel hebben de mogelijkheden voor invoer van Griekse tabak in de monopolielanden Italië en Frankrijk te verruimen. Tijdens meergenoemd Brussels overleg werd van Italiaanse zijde heftig bezwaar gemaakt tegen de hieruit voor het Italiaanse monopolie voortvloeiende verplichtingen.

Met betrekking tot het gemeenschappelijk landbouwbeleid voor tabak heeft de Gemeenschap de zeer vergaande verplichting op zich genomen, dat gedurende de 2 eerste etappes van het EEG-verdrag geen gemeenschappelijke landbouwpolitiek voor tabak tot stand zal kunnen komen "sans l'avis conforme du Conseil d'Association". Indien Griekenland niet in staat is zijn beleid te harmoniseren met het gemeenschappelijk landbouwbeleid inzake tabak dan zal Griekenland - aldus het ontwerp-akkoord - het quotum dat zijn invoer in de Gemeenschap op dat moment heeft bereikt in een passende vorm behouden. Deze laatste bepaling duidt op een afnameverplichting, waartegen van Duitse en Italiaanse zijde ernstig bezwaar werd aangetekend.

6. Aan het artikel handelende over "détournement de trafic" is een nieuw lid toegevoegd, waarin wordt bepaald, dat in het eerste jaar vanaf de inwerkingtreding van het akkoord beide partijen een lijst van produkten kunnen opstellen ten aanzien waarvan wordt gevreesd dat "détournement de trafic" zal plaatsvinden en ten aanzien waarvan bijgevolg de bepalingen omtrent de afbraak van tarieven en contingenten niet aanstonds zullen kunnen worden toegepast.

Tegen deze nieuwe bepaling bestaan in zoverre bezwaren, dat op deze wijze de lijst van produkten waarvoor nauwelijks of in het geheel geen afbraak van tarieven zal plaatsvinden van Griekse zijde opnieuw kan worden uitgebreid.

Tijdens het Brusselse overleg is van Nederlandse zijde voorgesteld, dat de lijsten in principe slechts voor één jaar van kracht zullen zijn, tenzij de Raad van Associatie tot verlenging beslist, of dat althans overlegging van de lijsten wordt verlangd vóór ondertekening van het akkoord. Deze Nederlandse suggestie vond bijval bij de delegaties der overige Lid-Staten. Slechts de Duitse delegatie reserveerde haar standpunt.

7. In artikel 56, handelende over dumping, wordt de gedachte gewekt alsof het nemen van beschermingsmaatregelen in geval van dumping afhankelijk wordt gemaakt van een constatering door de Associatieraad, dat dumpingpraktijken worden bedreven. Indien zulks de bedoeling van het artikel is dan moet hiertegen ernstig bezwaar worden gemaakt, aangezien de Gemeenschap op deze wijze wel in zeer grote mate haar vrijheid van handelen zou verliezen, hetgeen voor de Gemeenschap tot ernstige nadelen zou kunnen leiden. Op dit punt zou bij het noodzakelijke "toilette juridique" klaarheid in de tekst moeten worden gebracht.

8. Vele artikelen uit titel IV van het akkoord (algemene bepalingen en slotbepalingen) zijn in zoverre nieuw, dat zij thans voor het eerst in de vorm van een verdragstekst zijn gegoten. Weliswaar steunt de materiële inhoud van vele dezer

bepalingen op afspraken, welke zijn gemaakt in het Comité Spécial en in de Raad van Ministers, doch de gekozen formulering leidt in vele opzichten tot ernstige bedenkingen. Derhalve zou ten aanzien van deze bepalingen moeten worden geïnsisteerd op een juridische stroomlijning.

De noodzaak van een "toilette juridique" geldt evenwel ten aanzien van het gehele akkoord. Tijdens een diepgaand onderzoek van de tekst van het akkoord door juridische experts uit de Lid-Staten is zulks wel overduidelijk gebleken. In dit opzicht bestaat er danook volledige overeenstemming tussen de zes Lid-Staten.

9. In het protocol betreffende de uitvoer van citrusvruchten, druiven en perziken van Griekenland naar de Gemeenschap wordt de uitvoer van deze produkten aan zekere limieten gebonden, zulks ter bescherming van de Italiaanse uitvoer van dezelfde produkten. Van Italiaanse zijde waren in het verleden reeds niet onaanzienlijke concessies verleend. In de thans voorliggende tekst van het akkoord staat een nieuwe bepaling, krachtens welke de Raad van Associatie de mogelijkheid kan onderzoeken om de vastgestelde limieten te overschrijden, indien Griekenland werkelijke moeilijkheden ondervindt bij het handhaven van zijn export van citrusvruchten naar derde landen, waarmee het door bilaterale handelsovereenkomsten is verbonden. Tegen deze nieuwe bepaling is tijdens het Brusselse overleg door de Italiaanse delegatie zeer ernstig geïnteressaard.
10. In het artikel over de aanpassing van nationale monopolies zijn de verplichtingen van Griekenland enerzijds en van de Lid-Staten anderzijds wel zeer onevenwichtig uitgevallen. De wijze waarop en het tempo waarin de Griekse monopolies moeten worden aangepast zullen uiterlijk twee jaar na de inwerkingtreding van het akkoord door de Raad van Associatie worden vastgesteld. Voor produkten, die evenwel aan eennationaal monopolie in de Lid-Staten zijn onderworpen, verbinden deze Staten zich om uitvoermogelijkheden voor Griekenland te openen overeenkomstig de regels geldende voor de afschaffing van kwantitatieve beperkingen op de invoer uit Griekenland, hetgeen derhalve impliceert, dat alle door de Lid-Staten ten aanzien van Griekenland toegepaste kwantitatieve invoerbeperkingen uiterlijk 22 jaar na de inwerkingtreding van het akkoord moeten zijn afgeschaft.
Tijdens het Brusselse overleg is gebleken, dat de monopolie landen Italië, Frankrijk en Duitsland tegen deze opzet zeer ernstige bezwaren hebben.
11. Het akkoord bepaalt in artikel 64, dat, indien andere overeenkomsten tot toetreding tot of tot associatie met de Gemeenschap zullen worden gesloten, daarbij volledig rekening zal moeten worden gehouden met de in het Griekse associatieakkoord omschreven wederzijdse belangen. Hieruit volgt, dat, indien Griekenland zich in een zeker geval mocht beklagen, zulk een geval alsdan aan arbitrage kan worden voorgelegd. Het bewuste artikel kan derhalve zware additionele verplichtingen op de Gemeenschap leggen. Tijdens het Brusselse overleg bleek vooral de Franse delegatie een open oog te hebben voor de hieraan verbonden bezwaren.

IV. SLOTCONCLUSIES

De algemene indruk van het associatie-verdrag, zoals dat er nu ligt, is dat het bepaald geen aantrekkelijk akkoord is. Het bezwaar is hierbij niet dat de voordelen van de associatie - en met name de financiële en economische voordelen - volledig bij Griekenland liggen. Dit was om politieke redenen steeds ook de bedoeling. Voor de EEG betekent deze associatie echter een niet onaanzienlijke last; enerzijds financieel-economisch, doch anderzijds ook door de bindingen welke de EEG heeft aanvaard zowel met betrekking tot zijn interne beleid als met betrekking tot zijn vrijheid van handelen tegenover derde landen. Tenslotte zijn ook de ontsnappingsclausules, welke de verplichtingen voor Griekenland in zeer sterke mate verzwakken, voor de EEG bepaald onvoldoende duidelijk en zwak geredigeerd.

Het onaantrekkelijke element van deze associatie is dan ook in de eerste plaats dat de vrees niet denkbeeldig is, dat dit Verdrag een bron van moeilijkheden en wrijvingen kan vormen voor de betrekkingen tussen Griekenland en de EEG.

Een tweede, wellicht nog sterker wegend, bezwaar is dat dit - het eerste - associatie-akkoord zeker in de toekomst door andere landen zal worden beschouwd als een belangrijk precedent. Het is te verwachten dat in de toekomst nog meer gegadigden voor een associatie met de EEG zich zullen aandienen, waaronder verschillende landen wier economische ontwikkeling nog ver achter staat bij die van Griekenland. De vraag rijst tot welke lasten voor de Gemeenschap dit op den duur zal leiden.

Om de hierboven uiteengezette redenen lijkt het gerechtvaardigd dat van Nederlandse zijde alsnog een poging zou worden gedaan het akkoord op bepaalde punten te wijzigen, met name de punten welke verplichtingen zijdens de EEG, een binding van de EEG aan Griekse medewerking en tenslotte de ontsnappingsclausules voor de EEG betreffen. Ik moge U daarom voorstellen, dat Nederland niet reeds a priori het standpunt inneemt, dat wijzigingen van het akkoord politiek niet meer mogelijk zullen zijn.

Vanzelfsprekend zal Nederland moeten trachten voor zijn wensen steun te vinden bij de overige Lid-staten. Tijdens het ambtelijk vooroverleg in Brussel is gebleken dat ook de overige Lid-staten ernstige bezwaren tegen bepaalde aspecten van het akkoord koesteren. Het betreft hier met name ook steeds onderdelen van het akkoord, welke door de Commissie zijn aanvaard zonder machtiging van de Raad, ja zelfs in uitdrukkelijke tegenspraak met de wensen van de Raad. Of de bezwaren van de andere Lid-staten zo ver gaan dat zal worden aangedrongen op het aanbrengen van wijzigingen in de tekst, is echter op dit ogenblik niet voldoende duidelijk. Ik moge U voorstellen, dat Nederland zijn uiteindelijke standpunt bepaalt in het licht van de houding, welke de overige Lid-staten tijdens de komende Raadszitting zullen innemen.

Mocht blijken dat ook de regeringen van de andere Lid-staten op bepaalde wijzigingen in het akkoord willen insisteren, dan lijkt de geëigende procedure dat de Zes tot overeenstemming komen over een beperkt aantal concrete wijzigingen welke dan, als voorwaarde van de ondertekening door de Raad, aan de Griekse Regering zouden moeten worden voorgesteld. In dit verband moge er nog eens aan worden herinnerd, dat over de noodzaak van een "toilette juridique" reeds overeenstemming tussen de Zes bestaat.

Mocht echter blijken, dat geen overeenstemming kan worden bereikt over een aantal van de Grieken te vragen wijzigingen, dan lijkt het politiek onjuist van Nederlandse zijde alleen de goedkeuring van het Verdrag te blokkeren. In dat geval zal ook Nederland het akkoord, zoals dat thans ter tafel ligt, moeten aanvaarden.

Tenslotte ware uit het verloop van de onderhandelingen met Griekenland de les te trekken, dat bij eventuele volgende onderhandelingen een nauwere binding tussen het onderhandelende orgaan van de Gemeenschap, de Europese Commissie, en de Raad tot stand dient te komen. Een herhaling van de zeer onbevredigende situatie waarvoor wij thans staan dient in de toekomst te worden voorkomen.